

Маърузи муҳими рӯз

Дар тани солим — ақли солим

Варзиш барои бехтар кардани генефонди миллат, бомуваффақият халқу фах намудани умумхоҳи иҷтимоӣ, билабанд бардоштани фаху гурури миллат, тарбия намудани ҷавонон дар рӯи садоқатмандӣ нисбати халқу Ватан ва боз дигар соҳаҳои аҳамияти калон дорад. Аз ҷаҳати муҳимтарини варзиш дар бобати ба камол расондани авлоди наврас аз нигоҳи ҷисмонӣ барқарор ҳам нақши муҳиме мебошад. Ба ҷамъияти мо, ки дар бобати сохтани давлати демократии ҳуқуқбунёд ва ҷамъияти озода шавандӣ қаддаҳои дилпарона мегузаранд, ҷавонони барқарор, яъне ҳам аз нигоҳи ҷисмонӣ бақуввати аз ҷиҳати маънавий инкубуатшуда зарур аст. Ва дар ин бобат нақши варзиш, алаҳхусус варзиши бачагона хеле калон аст.

Варзиш ба шакли амволадорӣ, таъмини ҳамкориҳои зич бо муссиҳоти тиб ва ташкилоти боз назардошти таъмини иншооти мутаносиби ҷисмонӣ ва рӯҳӣ бачагон, қўмак расондан дар бобати таҳияи лоиҳаҳои маъданӣ ва варзиши ба маҷмӯиҳои бачагонаи аз ҷиҳати илмӣ асоснок қорӣ кардани шаклу усулҳои тарбияи ҷисмонӣ ва маънавийи бачагон ҷавонон, ба роҳ мондан ва ба амал баровардани корҳои таъриботӣ оиди аҳамияти рушди омивани варзиши бачагона, дар маҳали истиқомат сомон додани маҷмӯиҳои замонавӣ, ба ин корҳо фаъолиона ҷалб сохтани аҳли вазои ҷамъият, мақомоти ҳудудиру шаҳрвандон, соҳибкорони ҳурду миёна, тадбиргарони инфиродӣ, корхонаву ташкилотҳо, новобаста аз шакли моликият, аз он ҷумла, хориҷӣ ва ғайра гузошта шуд.

Вақте ки дар бачаҳо ба он диққату эътибор надиданд, дар мактабҳои маълумоти бачагон дар давоми як ҳафта ҳамагӣ ду соат машғулияти тарбияи ҷисмонӣ гузарад, дар он сурат дар ҳусуси қадом рушд суҳан рондан мумкин аст. Дар асоси замони дар ақсар муссиҳоти таълими муҳит дар зимистон гузаронда нашудани машғулиятҳо аз рӯи тарбияи ҷисмонӣ «Чӣ тавр арзёбӣ кардан мумкин аст?»

Дар соҳти пештараи тоталитарӣ ба мардумамон, аз ҷумла бачагон наврасамон зукӯми эҷодӣ, захролуд гардидан аз доруҳои кимёвӣ, аз қабилӣ бутифос осеб ёфтанд марихоно хавфнок, аз қабилӣ камхунӣ, зардларвандӣ, гурдаву шӯш таъсири худро гузоштанд. Ва аз рӯи аввали истиклолият барои бартарфар сохтани ин иллатҳо ҳуқуматомон тахти сарпарастии Президентӣ худ шурӯъ намуд. Пеш аз ҳама барои барҳам задани яқинҳои коммунияти тахти диққату эътибор пулзури гардид. Ба сомон додани муссиҳоти замонавӣ тибӣ, масканҳои наватари таълим диққату эътибор пулзури гардид. Ба рушди варзиш ҳам тадбирҳои зиёде андешида шуд. Чунки ҳамагон дарқарданд, ки варзиш аз асоси омилӣ муҳими барқарорлиги ҳам ҷисмонӣ ва ҳам маънавийи шуда омадасту беҳуда халқи доноямон аз қадим боз мақоли «Дар тани солим — ақли солим»-ро ба забон намегирад ва дар замири он маъноӣ калоне ниҳон аст.

Анқун саволи ҳаққонӣ барои ақил, аз ин воқеа беш аз ним сол гузашт. Дар ин мундта қадом корҳо ба иҷро расиданд қадомашон не, чӣ гуна мувамухуво дӯшворихо ба миён омаданд?

Боқд қушоду равшан гуфт, ки дар давраи сипаришуду қад самти мақзур дар маҳалҳо корҳои муайяне ба иҷро расиданд. Аз он ҷумла, аз тарафи бунёд ва бачагон он дар минтақаҳо дар давраи сипаришуду 1200 сексияи варзиши аз рӯи намуноҳи мухалифӣ варзиш сомон дода шуданд, ки дар он 31 ҳазор нафар бача бо варзиш мунтазам машғул мегарданд. Дар вилояти маҷмӯиҳои нави варзиши сохта, мавҷудашон эъмор меёбанд. Майдонҳои варзиш ташкил меёбанд дар бобати маҷмӯиҳои муҳасулаи қадом кардани таълим солим ва таълим меёбанд. Бо бахонаҳои муссиҳоти варзиши мактабҳои муҳасулаи литсеу қалачо «Умид ниҳоллар», «Барқамол авлод» низ иншоотҳои нава ба нави варзишӣ қад мекашанд ва аз имтиҳон бомуваффақият мегузаранд. Инро муссиҳоти «Умид ниҳоллар» дар Хоразм ва «Барқамол авлод» дар Андиҷон бори дигар исбот намуданд. Дар дигар минтақаҳои ҷумҳурият низ ба бунёди иншоотҳои варзишӣ диққату эътибор пулзури гардидаст.

Аз ин рӯ ба варзиши бачагон диққату эътибор пулзури гардид. Чунки агар ба фарзандонам дар сини 5-7 солаги нисбати варзиш меҳру бедор созем, варзиш рафта-рафта дар ҳаёти онҳо ҳамроҳи доимӣ мегардад. Шаҳи бо варзиш машғулгардидан дар бобати ба рӯи об баровардани мақсадҳои пешгузаранда соҳитқадимӣ эҷод мекунанд, ба оянда бо дилпар назар меанданд. Шаҳи ҳам ҷисмонӣ ва ҳам маънавий солим аз ҳар рӯзаҳои оламолан завқ мегардад, агар ба гуфтан чоиз бошад, пару бол бароварда, гуё парвоз мекунанд. Ва он аз ҳамаи гувоҳӣ медеҳад, ки нақши варзиш дар бобати барқарорлиги ваоя расидан хеле калон аст агар он аз ҳурдоси мазмунӣ ҳаёти ҳар касро ташкил диҳад, дар он сурат марраҳои ба пешгузаштамон ба осонӣ фарқ мешаванд.

Вале агар ба корхонам аз нуқтаи назари танқидӣ баҳо диҳам, дар он сурат ғайриқаноатбахш будани онро пай бурдан душвор нест. Ана, як дилел: дар ҷумҳурият аҳол 6 миллионю 528 ҳазор нафар бача аз 6 то 17-сола ҳаст. Аз рӯи як манбаъ маълум мегардад, ки 432 ҳазор нафари онҳо, яъне ҳамагӣ 6,7 фоизашон, аз рӯи манбаи дигар бошад, 26 фоизашон гуё бо варзиш мунтазам машғул мегардиданд. Дар ин чо гап на дар бораи рақамҳост. Мебояд корҳои иҷроқардамон ба талаби имрӯз пешгузашташуда мувофиқат кунад. Зеро набояд фаромӯш кард, ки бо тарбияи авлоди ҳаматарафа барқамол машғул гардидан нисбати ба забон гирифтани рақамҳо, ки одатан барои ҳисобот оварда мешаванд, муҳим мебошад. Суҳан дар ин бобат меравад, ки дар самти мақзур корҳои маънавий не, балки бодароюму хуб фикрқардашуда гардад. Дар асоси замони имконияту манбаъҳои мавҷуда пура ва моҳирона истифода бурда шаванд. Тафтишҳо нишон медиҳанд, ки алҳол дар ҷумҳурият танҳо 30-40 фоизи иншоотҳои мавҷудаи варзишӣ истифода бурда мешуданд. Ва албатта, он сабабҳои муайянеро дорад. Дар яке заминаи моддӣву техникӣ суост бошад, дар дигаре устодон намерасанд, дар сеҷуми сарварони даҳлдор беҷамъулиятӣ зоҳир мекунанд, дар ҳаққонӣ ин фикр бисёр дилелро овардан мумкин аст. Масалан, дар вилояти Самарқанд иншоотҳои варзишӣ хуб аз тарими бароварда шуданд. Вале дар ақсар ҳамаи тубҳо намерасанд. Масалан, туб ба ағзи машғулиятҳо аз рӯи туби дастӣ. Варзишҳои варзишгар бошанд аммо туб набояд, ин варзишҳо ба дари қи меҳрад?

Е худ дар вилояти Қашқадарё акси онро мебинед. Асбобу усулҳои варзишӣ, устодон ҳастанд аммо иншоотҳои варзишӣ намерасанд. Ба фикрҳои мутахассисон, намуноҳи асосии варзиш барои бачагон ҳуқуқбардорон варзиши сабук, шинаворӣ ва гимнастика баъде мебошанд. Ва ин намуноҳи варзиш бешак дар бачагон сифатҳои муҳими ҷисмонӣ-қувватро идрок, азму یرода, ҳис қардани зебоӣ ва ғайраҳо ба вучуд мебарорад. Ва ташаккули заминаи моддӣи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиши бачагона, дар наватни аввал дар деҳот ба вучуд овардани шабаҳаҳои маҷмӯиҳои замонавӣи варзишӣ, бо таъқиботи варзишӣ ва асбобу усулҳои зарурӣ ҷиҳозқонидани варзишҳои новоба-

Аҳли ҷамъияти адабию илмӣ Самарқанд 120-солаги зодруди намояндаи машғури адабиёти эҷобӣ

Ғабули маърифатпарвар

милли—маърифатпарвар, драманавис, паёмнигор, тарҷумон ва арбоби театр Ҳоҷи Муинро васеъ таҷли намуд. Дар маҳаллаи Рӯҳобод хона-осорхонаи драманависӣ номдору Ҳоҷи Муин дар худро дод ақсар муссиҳоти таълими муҳит дар зимистон гузаронда нашудани машғулиятҳо аз рӯи тарбияи ҷисмонӣ «Чӣ тавр арзёбӣ кардан мумкин аст?»

Президенти Фарҳангистони улуми Ўзбекистон Тўра Мирзоев бо суҳанони ифтиҳонӣ қушода, аз ҳусуси масъалаҳои омӯзиши мероси омӯзгори ва адабии намояндаи адабиёти давраи эҷобӣ милли ҳарф зад. Бъзд докторони илмҳои филологияи Наим Каримов, Муслиҳиддин Муҳиддинов, номзадҳои илмҳои филологияи Шералӣ Турдиев, Солиҷ Халилов, олимони тоҷикистонӣ Тоҷи Халил, театршинос Бурҳон Исмоилов ва унвонқӣ Нилуфар Назмова аз ҳусуси самтҳои

мухалифи фаъолияти омӯзгорию адаби, дар бораи аҳамияти имрӯзи омӯзиши мероси Ҳоҷи Муин мувадиллаи афкор намуданд. Бегоҳӣ дар Театри вилояти Самарқанд ба номи Ҳамид Олимҷон баҳиша ба 120-солагии маърифатпарварӣ булзург шаби хотира ба амал омад. Онро ҷонишини ҳокими вилоят Йўлдош Сунонов бо суҳанони ифтиҳонӣ қушода, таъқид намуд, ки номи Ҳоҷи Муин ҳар қоя бо номҳои маърифатпарварон, широну навиқандагонӣ номдори Самарқанд

анд меистад. Доктори илмҳои филологияи Исроил Мирзоев дар ҳусуси мероси илмиву адабии маърифатпарвар маъруза намуд. Раиси Бунёди ҳайроти «Шаҳидлар хотира» Наим Каримов ва дигарон дар ҳусуси мақомҳои маърифатпарварӣ қадид дар таърихи адабиёти ўзбек дар садаи XX суҳан ронданд. Шаби ёфтуд бо концертҳои хонагии ифтиҳонӣ қушода, таъқид намуд, ки дар асоси драмеи Ҳоҷи Муин «Эски мактаб — янги мактаб» — (Мактаби қўна — мактаби бад) таҳия гардида буд.

Маърифатпарвару драманависии бузург

(Ба муносибати 120-солагии Ҳоҷи Муин)

Дар байни ситораҳои адабиёти ва санъат давраи эҷобӣ милли боз як ситора аст. Ва он ситораи Ҳоҷи Муин мебошад. Ҳоҷи Муин соли 1929, вақте ки дар рўномаи «Овози тоҷик» ба сифати ходими адаби ва мусаҳҳор қор мекард, барои роҳ гузоштан ба ҳаёти техникӣ се сол ба Сибир бақарда гардид. Соли 1932 аз ноҳияи Пуғача-хавзи Канск ситораи саломат баргашту соли 1937 ҷини сар задани талотуми сибёӣ 24 январӣ соли 1938 дар тарғиботи зиқдишуварӣ ва ҳосусӣ боз айбдор ҳисобидида, даҳ сол аз озодӣ маҳрум гардид. Алқисса, яке аз намояндаи бузург адабиёти давраи эҷобӣ милли, драманавису паёмнигор ва яке аз ташкилотчиҳои соҳаи театр ба асбобу шиканҷи лағери ҷазодӣ тоқат накарда, 21 июли соли 1942 вафот кард. Ва ба туйғайли аҳа хамин ду воқеаи дахштанд ситораи Ҳоҷи Муин солини дароз дар зери арбоби ситораи мустақил ниҳон монд.

Ҳоҷи Муин Шукруллозода баъзори соли 1888 дар гузари Рӯҳобод шаҳри Самарқанд дар оилаи дўқандори миёнақоли дид ба дунё қушода, барвақт аз тадару модар маҳрум гардид ва дар тарбияи бошояи Мирсаид, ки шахси фозил буд, ба камол расид. Вай дар мактаби қўна соҳити хату савод гардид, баъд бо таълими афтол мисли аз яке аз дошинамҳои давр шоир Васил Сарғу наҳе меомӯзад. Даре нагузашта, ба зери таъсири М.Бехбудӣ ва Р.Шаҳри барин маърифатпарварон гузашта, дар гузари Ҳоҷи Нисбатдор Самарқанд мактаби қушода, бо усули нав дарсуғӣ мекунанд ва барои ин мактабҳои тоҷикҳои дарёи менависад. Шерҳу машқ мекунанд. Дар асоси замони рисолаҳои устозаш М.Бехбудӣро оид ба таърих, ҷурғоҳи аз забони тоҷикӣ ба ўзбекӣ тарҷума мекунанд. Асарҳо

Муин ҳам буд. Даре нагузашта, дар қўнаи ҳозираи Сайид Мир Баракан шаҳри Самарқанд, дар ҳавлии сеошён репетиционии аввалини песаи «Падаркуш» оғоз ёфт. Ҳоҷи Муин ба сифати шоғирди содиқу боистеҳоди М.Бехбудӣ вазиғаи мудири труппа ва суғирёро ба ҷо овард. 15 январӣ соли 1914 «Падаркуш» бори аввал рӯи сахнаро дид ва бо ҳамаи таърихи пурашарафи театри ўзбек оғоз ёфт.

Ҳоҷи Муин мувофиқи тақлифи маслиҳати устозаш Бехбудӣ асарро аз нав қор кардаст ва бо макрали худ «Ба танбех ташаккур», ки дар шумораи 7-уми соли 1915-уми маҷаллаи рӯи қоғоз дидааст, дар ин бора аҳли ҷамъияти бачагон сохтаст. Мақсади асосии ҳадишон бешафқатона ба зери тозиёнаи танқид гирифтани нуқсонҳои ҳаёти иҷтимоӣ, фарҳангӣ ва маииши халқи ўзбек, ки ҳамаин васила қушодини ҷашмонӣ басирати халқ, ки дар муҳити «ҳаҷолат ҳаёт ба сар мебарданд, буд. Дар қатори дигар драманависони қадид Ҳоҷи Муин низ аҳа хаминро мақсади асосии худ қарор дода, дар асарҳои худ дар соҳаи 10-уми садаи XX дар гирду атрофи мавзӯҳои муҳим қалам ронд. Асарҳои вай бо муваффақияти калон рӯи сахнаро дида, дар бобати тағйир додани тафаккури одамон, дарқ кардани ҳаққу ҳуқуқҳои инсонияшон, ҳушёру зироқона фаҳмида гирифтани қараёнҳои наҳе, ки дар ҳаёт руҳ меодид, нақши калон бозид. Масалан, дар ҳусуси оқибатҳои гароне, ки дар тў тў маҷмӯи руҳ медеҳанд, песаи «Тўй», аз ҳусуси физку фасоди наҳамамандӣ песаи «Қўнонӣ», поймол қардани ҳаққу ҳуқуқҳои бонувон, бо қўмақи қўшазаангирӣ таҳқир қардани онҳо дар песаи «Зани маълума» таъсири як қадар афзудани таъриба ва маълумот бошад, дар байни песаҳо «Зани маълума» бо як қадар часорати билабандиҳо гардидаст. Муаллифи он Ҳоҷи Муин-Меҳрӣ ҳамфир ва шоғирди Бехбудӣ буда, шахсест, ки дар мадраса таҳсил қарда, шахси соҳитқамулуоти замонаш мебошад. Дар ҳаёти адаби таъри таъсири Бехбудӣ эҷод қарда, аз паи гуруҳи шай меравад. Бо шеърҳо, макрали таълими, ҳизматҳои шоғирди шахси шиноқталушда аст. Гуфтан мумкин аст, ки пеш аз инқилоби феврал ҳам шахси аз ҳама бештар песа иншоқарда мебошад.

Ҳоҷи Муин соли 1918 аз олами театр дур шуда, ба рўномаи «Меҳнатқарлар товуши» муҳаррирӣ намуд. Вале баъди вафоти фоҷиавии Бехбудӣ боз ба соҳаи театр баргашт. Дар шўбаи асарҳои ба сахнагузоридаи театри халқӣ ба сифати мудири фаъолият пеш бурд. Дар асоси замони труппаҳои ҳавасқорони санъати «Адолат» (Форуз эрон), «Тарбут» (яқудиёни бӯҳороӣ), «Теттаам» (яқудиёни урупой), «Рада Украина-Молороссия»

Дар маҷлисӣ таъсири, ки тахти сарпарастии М.Бехбудӣ ва маърифатпарварӣ сарватманди Самарқанд Ақобери Шомансур ўли гузашт, 15 нафар «ҷавонони миллат» иштирок намуданд, ки дар байнашон бешак Ҳоҷи

«Ҷанҷамол», «Қўнонӣ», «Маълума хотин» («Зани маълума», «Жувонбозлик қурбонӣ», «Қурбони ҷавонбозӣ», «Қоиз ил муаллим») сахми муносиб гузошт.

Ҷе аз тадқиқотқорони аввали таърихи театри ўзбек Иймон Бурзқ Солоҳов дар қитоби худ «Маводҳо оиди таърихи театри ўзбек» дар ҳусуси песаи Ҳоҷи Муин «Зани маълума» маълумот дода, ҷини сатрро иншо қардаст: «Шояд дар зери таъсири як қадар афзудани таъриба ва маълумот бошад, дар байни песаҳо «Зани маълума» бо як қадар часорати билабандиҳо гардидаст. Муаллифи он Ҳоҷи Муин-Меҳрӣ ҳамфир ва шоғирди Бехбудӣ буда, шахсест, ки дар мадраса таҳсил қарда, шахси соҳитқамулуоти замонаш мебошад. Дар ҳаёти адаби таъри таъсири Бехбудӣ эҷод қарда, аз паи гуруҳи шай меравад. Бо шеърҳо, макрали таълими, ҳизматҳои шоғирди шахси шиноқталушда аст. Гуфтан мумкин аст, ки пеш аз инқилоби феврал ҳам шахси аз ҳама бештар песа иншоқарда мебошад.

Вале агар ба корхонам аз нуқтаи назари танқидӣ баҳо диҳам, дар он сурат ғайриқаноатбахш будани онро пай бурдан душвор нест. Ана, як дилел: дар ҷумҳурият аҳол 6 миллионю 528 ҳазор нафар бача аз 6 то 17-сола ҳаст. Аз рӯи як манбаъ маълум мегардад, ки 432 ҳазор нафари онҳо, яъне ҳамагӣ 6,7 фоизашон, аз рӯи манбаи дигар бошад, 26 фоизашон гуё бо варзиш мунтазам машғул мегардиданд. Дар ин чо гап на дар бораи рақамҳост. Мебояд корҳои иҷроқардамон ба талаби имрӯз пешгузашташуда мувофиқат кунад. Зеро набояд фаромӯш кард, ки бо тарбияи авлоди ҳаматарафа барқамол машғул гардидан нисбати ба забон гирифтани рақамҳо, ки одатан барои ҳисобот оварда мешаванд, муҳим мебошад. Суҳан дар ин бобат меравад, ки дар самти мақзур корҳои маънавий не, балки бодароюму хуб фикрқардашуда гардад. Дар асоси замони имконияту манбаъҳои мавҷуда пура ва моҳирона истифода бурда шаванд. Тафтишҳо нишон медиҳанд, ки алҳол дар ҷумҳурият танҳо 30-40 фоизи иншоотҳои мавҷудаи варзишӣ истифода бурда мешуданд. Ва албатта, он сабабҳои муайянеро дорад. Дар яке заминаи моддӣву техникӣ суост бошад, дар дигаре устодон намерасанд, дар сеҷуми сарварони даҳлдор беҷамъулиятӣ зоҳир мекунанд, дар ҳаққонӣ ин фикр бисёр дилелро овардан мумкин аст. Масалан, дар вилояти Самарқанд иншоотҳои варзишӣ хуб аз тарими бароварда шуданд. Вале дар ақсар ҳамаи тубҳо намерасанд. Масалан, туб ба ағзи машғулиятҳо аз рӯи туби дастӣ. Варзишҳои варзишгар бошанд аммо туб набояд, ин варзишҳо ба дари қи меҳрад?

Вале агар ба корхонам аз нуқтаи назари танқидӣ баҳо диҳам, дар он сурат ғайриқаноатбахш будани онро пай бурдан душвор нест. Ана, як дилел: дар ҷумҳурият аҳол 6 миллионю 528 ҳазор нафар бача аз 6 то 17-сола ҳаст. Аз рӯи як манбаъ маълум мегардад, ки 432 ҳазор нафари онҳо, яъне ҳамагӣ 6,7 фоизашон, аз рӯи манбаи дигар бошад, 26 фоизашон гуё бо варзиш мунтазам машғул мегардиданд. Дар ин чо гап на дар бораи рақамҳост. Мебояд корҳои иҷроқардамон ба талаби имрӯз пешгузашташуда мувофиқат кунад. Зеро набояд фаромӯш кард, ки бо тарбияи авлоди ҳаматарафа барқамол машғул гардидан нисбати ба забон гирифтани рақамҳо, ки одатан барои ҳисобот оварда мешаванд, муҳим мебошад. Суҳан дар ин бобат меравад, ки дар самти мақзур корҳои маънавий не, балки бодароюму хуб фикрқардашуда гардад. Дар асоси замони имконияту манбаъҳои мавҷуда пура ва моҳирона истифода бурда шаванд. Тафтишҳо нишон медиҳанд, ки алҳол дар ҷумҳурият танҳо 30-40 фоизи иншоотҳои мавҷудаи варзишӣ истифода бурда мешуданд. Ва албатта, он сабабҳои муайянеро дорад. Дар яке заминаи моддӣву техникӣ суост бошад, дар дигаре устодон намерасанд, дар сеҷуми сарварони даҳлдор беҷамъулиятӣ зоҳир мекунанд, дар ҳаққонӣ ин фикр бисёр дилелро овардан мумкин аст. Масалан, дар вилояти Самарқанд иншоотҳои варзишӣ хуб аз тарими бароварда шуданд. Вале дар ақсар ҳамаи тубҳо намерасанд. Масалан, туб ба ағзи машғулиятҳо аз рӯи туби дастӣ. Варзишҳои варзишгар бошанд аммо туб набояд, ин варзишҳо ба дари қи меҳрад?

Дар ҳоҷагии ширкати ба номи Алишерӣ Навоии ноҳияи Оқунбобоеви вилояти Фарғона ҳар сол барои намунавору бо натиҷаҳои билабанд ҷамъбафт намудани тамоми соҳаҳои иқтисодӣ пайваста мекунанд. Қирмақпарварӣ ҳам ба ҳоҷаги даромади калон меоварад ва аз ҳамаи сабаб ҳар сол миқдори парвои қуттиҳои қирмақ зиёд гардида, бо ҳамаи ҳаҷми истеҳсоли пилла ҳам вусят меёбад. Ба ин соли гузашта нақшаи таёрқунии пилларо бист фозиз зиёди иҷро қардани қирмақпарварон гувоҳӣ медеҳанд.

Имсол низ қирмақпарварони ҳоҷаги 190 қуттӣ қирмақро парварӣ қарда, барои ба даст овардани 986 қилограмм пилла мубориза мекунанд. Сарқирмақпарварӣ ҳоҷаги Ҳабиба Қодирова сӣ сол боз ба парварии қирмақ машғул аст. Холӣ ҳозир Ҳабиба аз ду қуттӣ қирмақ беш аз 150 қилограмм пиллаи хушқат суғурд.

Имсол ҳосили қирмақ зиёд гарид, —меғўяд сарқирмақпарварӣ ҳоҷаги Ҳабиба Қодирова.—Бо ахли байт яқом меҳнат қардад ва нақшаи шартномавиро ҳеҷ барзиёд ба иҷро расонд. Ба ивази ын аз ҳоҷаги орд, раған ва дигар озувасорӣ гирифтанд.

Дар асоси замони дар ҳоҷагии мақзур дар 436 гектар ғалладона ҳам рўнда мешавад. Наъви «Половчанка»-и ғалларо қоштаанд ва ният доранд, ки аз ҳар гектари он ба ҳисоби миёна 55 сентнерӣ ғалладона бардоранд. Аз он ҷумла, паймонқори ҳоҷаги Ҳасан Қодиров ба 13 гектар ғалла қошта, ба дараи он шурўъ намуд ва рафти ҳосилқундорӣ аз он гувоҳӣ медеҳад, ки ў аз ўҳдаи қавлаш мебарояд. Вай барои ин ҳар гектар ғаллазор бардоштани 60 сентнерӣ ҳосил аҳд намудааст.

Дар сурат: яке аз қирмақпарварони номдори ҳоҷаги Дилдора Қодирова. Матн ва сурати Муқимҷон ҚОДИРОВ (ЎЗА).

Дилдора Қодирова

Ғайрати қирмақпарварон

Дар ҳоҷагии ширкати ба номи Алишерӣ Навоии ноҳияи Оқунбобоеви вилояти Фарғона ҳар сол барои намунавору бо натиҷаҳои билабанд ҷамъбафт намудани тамоми соҳаҳои иқтисодӣ пайваста мекунанд. Қирмақпарварӣ ҳам ба ҳоҷаги даромади калон меоварад ва аз ҳамаи сабаб ҳар сол миқдори парвои қуттиҳои қирмақ зиёд гардида, бо ҳамаи ҳаҷми истеҳсоли пилла ҳам вусят меёбад. Ба ин соли гузашта нақшаи таёрқунии пилларо бист фозиз зиёди иҷро қардани қирмақпарварон гувоҳӣ медеҳанд.

Имсол низ қирмақпарварони ҳоҷаги 190 қуттӣ қирмақро парварӣ қарда, барои ба даст овардани 986 қилограмм пилла мубориза мекунанд. Сарқирмақпарварӣ ҳоҷаги Ҳабиба Қодирова сӣ сол боз ба парварии қирмақ машғул аст. Холӣ ҳозир Ҳабиба аз ду қуттӣ қирмақ беш аз 150 қилограмм пиллаи хушқат суғурд.

Имсол ҳосили қирмақ зиёд гарид, —меғўяд сарқирмақпарварӣ ҳоҷаги Ҳабиба Қодирова.—Бо ахли байт яқом меҳнат қардад ва нақшаи шартномавиро ҳеҷ барзиёд ба иҷро расонд. Ба ивази ын аз ҳоҷаги орд, раған ва дигар озувасорӣ гирифтанд.

Дар асоси замони дар ҳоҷагии мақзур дар 436 гектар ғалладона ҳам рўнда мешавад. Наъви «Половчанка»-и ғалларо қоштаанд ва ният доранд, ки аз ҳар гектари он ба ҳисоби миёна 55 сентнерӣ ғалладона бардоранд. Аз он ҷумла, паймонқори ҳоҷаги Ҳасан Қодиров ба 13 гектар ғалла қошта, ба дараи он шурўъ намуд ва рафти ҳосилқундорӣ аз он гувоҳӣ медеҳад, ки ў аз ўҳдаи қавлаш мебарояд. Вай барои ин ҳар гектар ғаллазор бардоштани 60 сентнерӣ ҳосил аҳд намудааст.

Дар сурат: яке аз қирмақпарварони номдори ҳоҷаги Дилдора Қодирова. Матн ва сурати Муқимҷон ҚОДИРОВ (ЎЗА).

Қатори ба «Борса келмас» меравад

Соҳтмони заводи содаи Кўнгирот бо суръати билабанд давом дорад. Баъди ба истифода суғурдани корхонаи нав мунтазам муназзам қор қардани он аз бисёр ҷиҳат ба ашён хом вобаста мегардад.

Ашён хом асосии заводи аз қони намаки «Борса келмас» меоварад, ки дар паҳнои Устурт воқеъ аст. Дар рӯи суҳанони мутахассисон паҳнои Устурт соҳити захираи бузургӣ ашён хом буда, он тақрибан ба 300 сол мера-

сад. Ба қарибӣ дар ин чо соҳтмони хатти нави роҳи оҳан то «Борса келмас» оғоз ёфт. Ин қори муҳими бузургро қорқуони поезди рақами 260-уми бинокориву васлгарии Нукус ба иҷро мерасонанд. Ба онҳо лозим меояд, ки ҳафт километр роҳ барпо қарда, баъд дар он релс хоҳонанд.

Ҳоҷи ҳозир соҳтмони роҳи суръати билабанд пайдо қардаст ва қорҳои хоққони ба иҷро расонда мешаванд,—меғўяд сармуҳандиси соҳтмони заводи содаи Кўнгирот Озод

Серҷонов.—Ва ин қорқори ҷамоаи меҳнатии нақлиётчиёи Ассотсиацияи ҷамъиётии соҳтмони «Қароқалпоқтранс» ба иҷро мерасонанд.

Абдулло Ортиқбоев, муҳбири ЎЗА.

Берунаро бо махсулоти хушқифату арзон ва серталаб таъмин қардани ҳастанд.

Мувофиқи аҳду паймон ба шарикони чеғияи дар ин чо қорқони муштарак сомон дода мешавад, ки ҳуҷаҷҳо тахт гардидаанд. Ба он ҷониби Чеғия 9 миллион доллар ҳарҷ мекунанд. Ашён хоми қорқона аз ҷониби «Малика» таёр қарда мешавад.

Баробари ба фаъолият шурўъ қардани қорқонаҳои муштарак ҳаҷми истеҳсоли махсулоти вусят ёфта, ҳаҷмчунон номуғи он ҳам зиёд хоҳад гардид.

Бузургонро бузургон зинда медоранд

Ба қариб дар маҷлисоҳои Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тошканд ба номи Низоми Ганҷайӣ бо ташаббус ва пуштонии Вазорати маълумоти олии ва миёна махсуси Ҷумҳурияи Фарҳангистони улуми Ўзбекистон ва Паҷӯшиҳои забон ва адабиёти ба номи Алишери Навоӣ чамъомади бошукӯхе баъдида ба 125 — солагии задуи адаби бачарата, академик Садриддин Айни баргузор гардид.

Дар он олимони шинохта, адабиётшиносон, шоирони навидагон иштирок доштанд ва ба ахли чамъомад, дӯстдорони адабиёт, донишҷӯёни донишгоҳ роҷеъ ба ҳаёт ва фаъолияти доманадори устоди бузурги суҳан ва илм — Садриддин Саидмуродовча Айни нақл намуданд.

Чамъомадро бо суҳани муқаддимаӣ преректори донишгоҳ оид ба корҳои маънавият ва маърифат А. Кирғизбоев кушода, хазиронро хаводорони эҷодиёти устодро бо зодрӯзи ӯ табрик гуфт ва лиғмои суҳанро ба ноӣ — президенти Фарҳангистони улуми Ўзбекистон, донишманди шинохта Тура Мирзоев дод. Мавсуф қайд намуд, ки Садриддин Айни эҷодкор ва шахсияти бузургест. ӯ дар ривҷи инқилоби анқариб тамоми соҳаҳои забоншиносӣ ва адабиётшиносӣ саҳми беанзир дорад. Бузургиро шайхони ин адб ва шахсияти бузург баъди гузаштани солҳо боз ҳам бештар бехтар эҳсос мегардад. ӯ ҳамонанди офтобест, ки ҳар қадар авҷ гирад, гармиаш ҳамон андоза таъбирбахштар аст. Аз ин ҷост, ки имрӯз баъд аз ба истиқлоли воқеӣ расидани Тоҷикистон ӯ аввалин Қаҳрамони ин кишвар эълон шудааст. Аз ин ҷост, ки устод яке аз нахустин барандагони нишони олии Ҷумҳурияи Ўзбекистон — Буюк хизматдори улум мебошад.

Хизматҳои устод Садриддин Айни дар рӯишу тақомули адабиёт ва забони халқҳои барародари тоҷику ўзбек бағоят бузурганд. Бесабаб нест, ки ӯ зӯви ифтихории Фарҳангистони улуми Ўзбекистон ва Президенти Фарҳангистони улуми Тоҷикистон ба шумор мерафт.

Бузургонро бузургон зинда медоранд, меғунд. Мо иқдоми сарварон ва устодони Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тошканд ба номи Низомиро табрику таъриқи мағеум ва аз онҳову шоғирдони донишгоҳи сипосгузор ҳастем. Зеро хеле хуб медонем, ки ханӯз бисёр пахлуҳои ҳаёт ва эҷодиёти ин фарзанди фарзонаи Бухорои шариф ниғрони омӯзишу паҷӯиш мебошанд ва ин қор ба зинаи чунин устодону шоғирдони ташнаи илму адабиёт ҳоҳад буд.

Сипас олимони намоян, доктори илми филологӣ, профессор А. Хайитметов дар мавзӯи «Садриддин Айни — навоишони» баромад кард. Номбурда зикр сохт, ки устод аз нахустин навоишони буд. Дар замоне, ки иддае бо даврон «Оё имрӯз дар замони шухрою омӯхтани эҷодиёти Алишери Навоӣ, ки шоир ва ҳокими замони худ буд, зарурате ҳамад?» домани

бахш кушода буданд, устод Айни аввалин касе буд, ки пуч ва беасос будани ин даворо собит сохт. Ва дар асари беазовлаш «Намунаи адабиёти тоҷик», ки ханӯз соли 1926 чоп шуда буд шарҳи ҳол ва порохоро аз эҷодиёти шоири бузург ҷой дод. Умуман хидматҳои аллома Айни дар омӯзиш ва таҳқиқи ҳаёт ва фаъолияти эҷодии Алишери Навоӣ хеле бузург ва арзишманданд.

Барои он ки ин гуфтаҳо ҳақиқат набоянд, меҳостам як далали қатъиро зикр сохтам. — Гуфт олим дар дар поёни суҳанаш. Танҳо пас аз 10—15 соли тадқиқоти паҷӯишҳои устод Садриддин Айни дигар олимони ва адбони ҳамзамони ӯ мақолаву рисолаҳои худро дар бораи ҳаёт ва эҷодиёти шоири бузург — Алишери Навоӣ эълон кардаанд. Ҳамчунин мавридӣ қайд аст, ки ба маҳз барои паҷӯишҳои оид ба эҷодиёти шоири бузург — Шайхони илми Ленинградӣ собит Иттиҳоди Шӯравӣ соли 1949 ба устод дараҷаи илми доктори улуми филологиро муносиб дониста буд.

Рӯйдод

Маърузаи доктори филологӣ Иброҳим Ҳаққул «Айни ва пахлуи эҷодиёти устодро рӯшан сохт. Донишманди тавоно таъкид намуд, ки Айни ва шахсияти ӯ бағоят бузург аст. Бо панҷи ин абармиди илму адаб ҳампаҷа шудан басо душвор ва ҳатто ғайримқом мебошад. Инро дар мисоли таҳқиқоти беомонанди ӯ нисбати ҳаёти эҷодиёти Абдулқодири Бедил метавон рӯшан дарк кард. Маълум аст, ки Садриддин Айни шоир буд, шеърро фақат мегуфт ва фақат баъд аз солҳои бистуми асри гузашта ба навиштани осори насрӣ пардохт. Дар даврони ки ҳамасронӣ ӯ ба Бедил гиравида, аз банди тақлид роҳи халосӣ наёфта буданд, устод Айни Бедилро ба фиросати зеҳнӣ ва ақлӣ дарёфт. Метавон қатъан гуфт, ки устод бузургтарин бедилшинос ва бедилфаҳм буд ва то имрӯз дар ин поя қарор дорад. Иброҳим Ҳаққул ин гуфторро хешро бо мисолҳои андике аз торики бедилшиносӣ собит кард. Мероси адабии устод Айни, — гуфт ӯ дар охири, — бемуболиға қуллайи баландтарини адабиёти ҳаҷонӣ, сарвати ноҳиди ин адабиёт ва шумор меравад.

Сафири факултетада ва мухтори Ҷумҳурияи Тоҷикистон дар Ўзбекистон Ғулмон Мирзоев мамнунияти хешро аз таҳқиқи чунин як чамъомади шуқуманд иброз дошт ва ба ташаббускорону пуштонбонии он аз ҷониби худ ва ҳукумати Тоҷикистон изҳори сипос намуд. Сафир қайд кард, ки устод Айни ағнаҳои неки бузурграндон чун Мавлоно Чомиву Назар Навоиро илмома дод ва ба ҳар ду забон асарҳои беазовла офарид. Ва ба ин васила дӯсти халқҳои тоҷику ўзбекро шуқушу шахомати бештару бехтаре бахшид. Аз ин ҷост, ки устодро дар ҳар ду кишвари ҳамҷаворо ҳамтақдир қадр ва эҳтиром мекунанд.

Корманди сафорати Ҷумҳурии Ислонии Эрон Самад Баҳромӣ низ хазиронро, ба хусус миёзонорон, ки қашни солгарди устоди бесобиқона суҳанро ба ин пояи баланд қайд мекунанд, табрик гуфт. Номбурда зикр кард, ки дар гузашта забонҳои туркиву форсӣ барои тамоми сокинони Мовароуннаҳр Хуросони қуҳан фаҳмо ва азони худ буданд. Қуллай мардуми саводноки ин сарзамин аз осори Рӯдакӣ Фирдавӣ, Мавлавӣ Саъдӣ, Ҳофизу Камол, Чомиву Навоӣ ва ғайра яқуна баҳрабардор буданд, яъне мамнунияти забонӣ вуҷуд надошт. Устод Садриддин Айни, ғулмон мекунам, бехтарин хӯшбару хӯшчанин ана ҳамон адабиёти бузург будааст.

Шоирӣ қуҳансол Назармат хотираҳои худро дар бораи устод хикоя кард ва мактуби устодро, ки ба ӯ ва шоир Аҳмад Раҳмат навишта будааст, қироат намуд.

— Садриддин Айни, — ёд овард ӯ, — воқеан устоди сахтиро сарталаб буд. Аз бурди андаки шоғирдон қудаквор шодӣ мекард, аз камбудӣ ва нуқсонхоҷшон дард мекашид. Ҳомӯш нишаста наметавонист. Ман баъд аз сари устоди бузург бо кам устодоне чун ӯ меҳрубону дилсӯз ва маслиҳатгару раҳнамои ҳақгуву ҳақназор вохӯрдам. Вай барои адбони ҳаҷонӣ тоҷику ўзбек яқел азизи ибратбахш буд. Едаш ба хайр.

Бароманди устоди Донишгоҳи номбурда, доктори улуми филологӣ, профессор Ҳамидон Ҳомидӣ ба мавзӯи «Шоҳнома» аз дидгоҳи Айни» бахшида шуд. ӯ хизматҳои устодро дар омӯзишу паҷӯишҳои «Шоҳнома» бо мисолҳои анқу дақиқ зикр намуд.

— 10 — 11 октябри соли 1934, — гуфт профессор, — дар Тошканд қашни хазорсолагии Абдулқосими Фирдавӣ баргузур мегардад. Дар он устод Садриддин Айни ва Абдурауфи Фитрат маъруза мекунанд. Устод Айни ба ин муносибати ба забони ўзбекӣ мақолаи махсусе навишта онро дар маҷаллаи адабӣ чоп мекунанд. Дар ҳавошии ин мақола қайдӣ махсус «барои хонандагони ўзбек» хаст.

Дар ин ҷо хеле дуруст таъкид гардид, ки пахлуҳои эҷодиёти Айни зиёданд, зикр сохт олим дар поёни суҳанаш. Чунончи, устод яке аз аввалин касонест, ки дар замони шухрою оид ба дин рисола навиштаанд. Рисолаи ӯ «Зарурияти диния» соли 1924 чоп шудааст.

Махлуфи ба 125 — солагии устод бахшидашударо донишҷӯёни донишгоҳ бо қироати шеърҳои ӯ хусни хотима бахшиданд.

Ҷашни 125 — умин солгарди устод ба хазирони чамъомад таассуроти неку амик бахшид. Он боз як бурҷони қотези бузурги устод Садриддин Айни, далали кадршиносӣ пасовандони сипосгузори ӯ гардид.

Т. ТУХТАЕВ.

Бо назардошти талаби истеъмолгарон

Коркунони корхонаи муштараки Ўзбекистониву Ҷини «Сувжихозгаз» ми дар Тошканд воқеъ аст, аз соли 1995 боз ари ҳастӣ мекунанд. Дар ин ҷо маҳсулоти сермасриф — ҳисобкунакҳои об ва газ истеҳсол мегардад. 65 нафар коркун барои бехтар шудани сифати маҳсулот мубориза мекунанд ва бо назардошти талабу эҳтиёҷи истеъмолгарон барои барзиёд тайёр кардани маҳсулоти сермасриф мекӯшанд. Истеъмолгарони асосии маҳсули дастӣ коркунони корхонаи муштараки иттиҳоди

дихҳои истеҳсоли «Бошқоммунгаз» ва «Тошгаз» мебошанд.

Азбаски талаб ба маҳсулот пайваста баланд мегардад, тадбирҳои васеъ гардондани иқтидорҳои истеҳсоли андишеда мешаванд. Ба 350 нафар расондани микдори коркунон дар назар дошта шудааст. Дар айни замон то охири соли ҷорӣ ба 400 хазор адад расондани микдори истеҳсоли ҳисобкунакҳо ҳам ба нақша гирифтаанд.

Барои ба рӯи об баровардани нақшаҳо ҷониби Ҷин ба микдори 12 миллион доллари ИМА воли бефиоза ҷудо кардааст. Баробари ин дар Самарқанд, Хоразм, Фарғона барин шаҳрҳои Ҷумҳурия бахшҳои корхонаи мазкур босамар фаъолият пеш мекунанд.

Дар суратҳо: 1. Менеҷери корхона Ҳикматулло Мўминҷонов бо коргарон Равайн Хўҷаев, Олим Имомов ва Дониёр Мухиддинов. 2. Устод Нодир Комиллов дар сари кор. Аксардор: Раҳмоналӣ Акбаралиев, суратгири худаман.

Фотимаҳон аз овони хурдсолӣ дар дил орзуи ҳисобҷи шударо мепарварид. Баъди хатми мактаб ҳуҷҷатхоҷро ба шўъбаи мусоҳиби техникаи кишоварзии Андиҷон супурд. Солҳои таҳсил ақиб монд. Пас аз ба даст гирифтани ҳуҷҷати ихтисоси муҳосибӣ ба зодгоҳаш мавзеи Дуобаи ноҳияи Ҷуст баргашт.

Соли 1984 роҳи хоҷагии ширкати «Нурафшон»-и ноҳияро пеш гирифт. ӯро ба вазифаи муҳосибӣ ба кор қабул кардаанд. Ҳоло 21 сол аст, ки аз пай касби дӯстдоштаашон нони ҳалол мекӯнад.

— Фаъолияти асосии меҳнатим таҳлили иқтисодӣи хоҷаги, бо пудратчиёни оилави шартномахоро тартиб додан, — меғунд Фотимаҳон Саидхўҷаева.

Оре, Фотимаҳон Саидхўҷаева бо одобу ахлоқ ва меҳнатдӯстиаш ба эҳтиромӣ қормандони хоҷаги сазовор гаштааст. Дар ақс: Фотимаҳон Саидхўҷаева дар сари кор. Матн ва сурат аз они А. МУРОДОВ.

Пажӯиш Талқини вожаи «турк» дар ашъори Хоҷа Ҳофиз

Ихлосмандони адабиёт аз азал ба андариғти нуқтаҳои сарпӯш ва маонии борик тавачҷӯх доранд.

Равшанфикрон неқӣ медонанд, ки ашъори Ҳофизӣ Шерозӣ сайқалдеҳи хирад ва фаросати бани одам аст, шеърҳои шоир ақлхоро ба таҳриқ меорад, зеҳни хонандаро бурро мегардонад, аз иллати кўтоҳфаҳмӣ раҳой мебахшад. Аз ин ҷост, ки дӯстдорони назал аз мутоилаи ашъораш лаззат мекунанд ва аз маъни гани мегардад.

Дар назалҳои Ҳофиз гановати мазмун, балогати бикр, равонии фикр, малохати суҳан бартарӣ доранд.

Хаводорони ашъори ӯ метавонанд бо маънавият ва маърифати баланди шоириии ӯ ошно гарданд. Истифодаи вожаи «турк» дар қолабҳои гуногун низ аз нозукбаёнҳои шоир аст.

Нагуфта намонад, ки назалҳои Ҳофизро шарҳи ояҳои каломии раббонӣ меноманд. Маъниҳои калимаи «турк» дар луғатҳои «Бурҳони қотез», «Баҳори Аҷам», «Ғиёс-ул-луғот», «Навоӣи асарлари учун қисқача луғат», «Фарҳанги забони тоҷикӣ» шарҳу эзоҳ дода шудааст. Дар ин луғатҳо зиёда аз 30 маънои вожаи «турк» оварда шудаанд. Ин маъниҳои ақсаран мусбат буда, гоҳо дар маъниҳои манфӣ ҳам қорбаст шудаанд: Туркноми халқ, дар шакли чамъ атроқ. Туркнона — мисли туркон, туркӣ — мансуб ба турк, турктоз — мисли тохту този туркҳо, турктоз — дар равии туркӣ, турктозӣ — ҳамлаи бераҳмона, туркунӣ — болопӯши зона, туркно — зебо, хушрӯй, зебосанам. Турквор — рафтори туркони. Турки самарқандӣ, турки шерозӣ — дар маънои духтарони дўшизаи зебохурӯр. Турки Чин, турки Хито, турки Нимрӯз — дар маънои маҷози офто. Турки ҳисорӣ — киноя аз моқ, турки фалак — ситорани Миррих, туркони чарх — сабаби сайёра. Туркҷўш — нимбисмил, гўшти нимпўхта, турки рустоӣ — киноя (сирпёз), турки қардан — зулму ситам қардан, турки шахрошўб — зебосанамӣ шўхшанг, ғулмои турк ва ғайраҳо.

Калимаи турк дар ашъори Ҳофиз зиёда аз бист маротиба қорбаст шудааст. Ҳофиз тибқи салиқаи хуби шеърнигориаш, калимаи турк дар рангу тобиши гуногун талқин намудааст. Маҳорати баланди шоири, таҳайюлотии олии риндона, охангоҳи ошкона, маъниҳои нозуқи ҳақимона, баъни равони шоирона ва истифодаи ба мавриди вожаҳо ҳар боре дар ҷилои тоза намоён мегардад. Нозукбаёнӣ ва нишонрасии маъно одамро дар ҳайрат мегузорад. Шохбайти шоирро ба ёд оред:

Агар он турки шерозӣ,
ба даст орад дили моро,
Ба холи хиндуш бахшам
Самарқанду Бухоро.

Аз маъзунӣ байт фазилатҳои хуби шоир — саҳиғӣ, дасткушоиди ӯ намоян аст. Ҳофиз ба ивази дидани холи хиндуи маъшуқа Самарқанду Бухоро ба ӯ бахшида ниаст. Аз тарафи дигар шоир ба висоти иборани «Турки шерозӣ», маънои зебосанамӣ шерозӣ, (духтари хушрӯй Шерозро) ифода намудааст. Шоир меғунд (агар зебо-духтари Шероз дили шоирро ба даст оварда, ошиқи худ гардонад, Самарқанду Бухоро ба ӯ ҳада месозад).

Чаро? Чунки аз нигоҳи даври Ҳофиз ин ду шаҳри қуҳан бехтарин шаҳрҳои дунё ба ҳисоб мегардад.

Дар назалҳои Ҳофиз туркони самарқандӣ мисли байти аввал буда, фақат дар шакли чамъ омадааст:

Зи шеъри Ҳофизӣ Шероз
Меғунду меканд,
Сияҳчашмони кашмириву
Туркони самарқандӣ.

Шоир дар шохбайти дигари худ чунин гуфтааст:

Фигон, к-ин лўлиёни шўхи ширинқори
Шахрошўб,
Чунон бурданд сабр аз дил, ки туркон
Хони яғмор.

Дар ин байти калимаи «туркон» ба маънои аслии худ дар шакли чамъ — яъне турқо омадааст.

Дар мисраҳои поён, ки байти мақтат аст, ба худ хитоб намуда, таъкид мекунанд — эй Ҳофиз, ба воиз гўй, ки насихат накунад, чунки тарк кардани туркони хито савоб нест. Дар ин байт иборани туркони хито маънои маҷозӣ қабул намуда, ба маънои оф-

тоб омадааст. Маълум, ки офтоб гармӣ медеҳад, меҳри инсонӣ ҳам гармӣ дорад, аз ин лиҳоз ин ибора маънии пўшида дорад, ки дар санъати шеърӣ истироаи пўшида меноманд. Шоир гуфтанист, ки неқӣ қардан кори савоб аст, бинобар ин кори савобро тарк макунед.

Ҳофизо, воиз насихат, гў, макун,
Тарки туркони хито набвад савоб.
Байти зерин маънои тасаввуфӣ дорад:
Сўхтам дар чоҳи сабр
аз баҳри он шамъи чигил,
Шоҳи туркон фориғ аст
аз холи мо, ку Рустаме?!

Маънои умумии байт чунин аст: Дар дунёи фойи баҳри донишгани сирру асрори нури илоҳӣ (шамъи чигил) захмати бисёре кашидам, сабру тоқат ба харҷ додам, лекин шоҳи туркон (Парвардигор) аз холи мо хабар ҳам нагирифт. Қош, дар олам мисли Рустам пахлавоне мебуду аз холи мо хабар мегирифт.

Дар мисраҳои поён калимаи турк дар маънии аслиаш ҳамчун миллат қаламдод шудааст.

Ба танчашмии он турки лашқарӣ
нозам,
Ки ҳамла бар мани дарवेशи аққаб
овард.

Дар ин байт хислати бади инсонӣ, тангчашми — ҳасисӣ мазаммат шудааст.

Дар байти зерин ҳам калимаи турк дар маънии асли, яъне номи миллат дода шудааст:

Ё раб, ин баччаи туркон,
қӣ далеранд ба хун,
Ки ба тирӣ мижа хар
лазза шикоре гиранд.

Байти зерин ҳам танқидӣ буда, дар вай хислатҳои бади давлатдорон мазаммат шудааст:

Ё раб, ин навадлатонро
бард хари худшон нишон
К-ин ҳама ноз аз ғулмои
туруку астар мекунанд.

Дар мисоли зерин иборани «коқули туркони» қорбаст шудааст:

Баршиқан коқули туркони,
ки дар толеи туст,
Бахшишу кўшиши хоқониву
чинғизхонӣ.

Коқули туркони дар маънии асли ба қор рафтааст. Қабилҳои мугули-тибетӣ, ки муддати зиёд фарзандталаб буданд, ба тариқи ниёз дар сари фарзанди нарина коқул мекунанд. Шоир ба ҳамон коқул ишора дорад.

Дар байти зерин калимаи турк маънии аслии худро ифода кардааст:

Якест туркиву тоӣ дар ин муомала,
Ҳофиз,
Ҳадиси ишқ баён кун, бад-он забон,
ки ту донӣ.

Шоир меғунд, ки эй Ҳофиз ту ҳадиси ишқро ба қадом забоне, ки медонӣ, баён кун, ки дар ин боб забонҳои тафриқа надоранд.

Ё дар мавриди дигар меғунд:

Бозшак я дам инон, эй турки
шахрошўбӣ ман,
То зи ашқу чеҳра роҳат пуразару
ғаваҳр кунам.

Иборани «турки шахрошўб» ба маънои маҷозӣ омада, маънои зебосанаме дорад, ки аз дидани ӯ дар шаҳр гулгула меафтад. Дар ин ибора боз маънои иловагӣ, дилбани танозли ниҳоят шўхшанг бо санъати муболиға қаламдод шудааст.

Ҳофиз дар назалҳои дигар менависад:

Шоҳи туркон чу писандидар
ба чоҳам андохт,
Дастгир ар нашавад луфти
тахамтан, чӣ кунам?

Дар байти фақ иборани «шоҳи туркон» ба маънои Кирдугор омадааст. Шоир гуфтанист: хоҳиши Парвардигор он будааст, ки ман ба чоҳ афтам, чӣ илоҷ, чунки дили Парвардигорро ба даст оварда натавонистам.

Дар хотима бояд хотирнишон намоем, ки таҳқиқи танҳо як калима ба мо имкон дод, ки бо маъниҳои дуру наздики афкори шоир иҷмолан шинос шавем. Хайратовар аст, ки ӯ дар назалҳои худ, қариб аз тамоми санъатҳои бадеӣ истифода кардааст ва назалро ба пояи баланди мартаба расонда тавонистааст.

Ф. ИСОМИДДИНОВ,
устоди Донишдаҳаи омӯзгории
Ангрэн, номзоди улуми филология.
М. ОРЗУЕВА,
донишҷӯи курси III.

Изҳори сипос ва эҳтиром

Он рӯз пагоҳии барвақт ба қор рафта будам. Сихат ва саломат. Дар гўшаи ҳаёл надохтам, ки дар қоргоҳи баноҳост ба чанги беморӣ афтаида, чанде пас рӯи мизи қарроҳӣ баъди қабули нарқоз беҳуш меҳобам. Пагоҳирузии дигар баъз чашм кушода, мефаҳмам, ки дар шўъбаи эҳ (реаниматсия) ба муолиҷаи ман машғуланд. Рӯзи саввуми бода, дардода, ба қавле, даво ҳам дода, ба истиқбол наздикон, ки хабаргирӣ омаданд, аз ҷо меҳезам. Ҳафтае мегузарад ё не, худро боз қариб мисли пештара бардам хис қардаву аз беморхона баромада, дар қуҷа бозор бемалол гашту гузор менамоям.

Оре, ин хел низ мешудааст дар рӯзгори одамии: воқеаҳои ногуфт ва ногуҳон... Баъзе таъҷҷуб мекарданд: Ту касал? Чароҳати меъда?

Худам ҳам бовар надохтам, ки чунин. Ба худро, намедонистам ҳатто, ки меъда воқеъ дар қадом ҷониби узвост. Рост будааст:

То дил накунад дард, надонӣ, ки дилат хаст,
То сар накунад дард, надонӣ, ки сарат хаст.
Бо меҳрубонии Худо ҳамаш хуб шуд. Маро, ки дар Донишдаҳаи давлатии рақами аввали тиббии Тошканд хоҳонданд, он ҷо воқеан ҳам бо Меҳр ва Меҳрубонӣ дучор омадам. Бо Меҳр ва Меҳрубонии духтурони ҳозир ва ҳамшираҳои шафқат, ки Эзи-ди пок ба онҳо хунари воли, дили пок, чеҳраи қуш, дастӣ сабуқу пураъзоз ва нафаси масеҳӣ ҳада намуда, то ба дарди бандагони бемор марҳам бованд.

Шоҳаншоҳӣ, на ин ки мутлақият

Дар қарон чунин мамлкатҳо, ки тарзи идорани шоханшоҳӣ, яъне мутлақияти давлатро чун рикни ифтихорӣ ва рамзи дар пахлуи шеваи демократии тараккиятӣ чамъияти худ нигоҳ медорад, кам нестанд. Ва он дар кишварҳои демократӣ ва дунвии урупоии Британия, Испонӣ, Белгия, Хўланд ҳам бо тамоми ҷузъиёт ва назорати худ роҷе мекунанд.

Дар қануби шарқии Осиё мамлкате чун Малайзия ҳамчунин маком ва манзалаи шоҳро аз сутунҳои барҷастагии давлатдорӣ мекунанд.

Дар мамлакат агарчӣ тақрибан тамоми сохтори ҳукумати ва сиесати давлатдорӣ дар дасти раиси ҳукумат (Маҳтарӣ Мухаммад) қарор дорад, султони кишвар ҳанӯз ҳам аз баъзе воқалотҳои расмӣ ва ифтихорӣ бархурдор аст. Фаразан, таъини намунади сафирон ва ё назорати сафирони давлатҳои хориҷӣ ё худ, аз ҳама муҳим, иштиёри артиш, яъне роҳбарии артиш, қомилан дар салоҳияти шох мебошад.

Муддати чанд рӯз, ки он ҷо будам, ҳис намудам: бо ҳолати назимӣ меоянд — ҳаста, воманда, чеҳраи пурташавишу захир, қомати ҳаёле ҳамида. Вале баъди чанд аз ин ҷо мекунанд бо вақти хуш, дили пурну, чеҳраи дурахшон, рўҳи бардаму солим. Мисли ғиёҳи дар заҳ ва зулмат монда, ки баноҳост аз харорат ва равшании офтоб баҳравар шуда, тароват ёфтааст.

Ҳаваз қардам ба духтурон, ки шифоёфтагон ба онҳо чӣ тавр бо нигоҳи пурмеҳр менигаранд ва бачаи эҳсоси сипос, аз галаёни ҳаҷон, забон гум мекунанд.

Ҳаваз қардам ба ҷамъаи тифоқ тахти сарварии профессор Тоҳира Қайомов, ки зердастонаш, аъзоёни кафедраи бемориҳои қарроҳии факултети стоматологӣ Ш. Абдиев, Я. Иноғомов, К. Диломов, Р. Усмонов, Ш. Меҳмононов, ки аз як гиребон сар бароварда, бо ҳам маслиҳату машварат намуда, дар дарёфти ришати аёну наёнии муолиҷаи бемориҳо ва дуруст гузаштани таҳсири бориқбинона амал месозанд, дастҷамъона, дар даст «теги қонбахш», ба дарди беморон шифо мебахшанд.

Ҳамшираҳои шафқатро беҳуда ба фариштагонӣ ҳалоскор ва наҷотбахш монанд накардаанд. Дар асл ҳам Нодира ва Дилобар, Ноила ва Гуля, Шохид, Фароғат ва Махбуба барин «фариштагонии либоссафед», ки бо суҳанҳои ширин, самимият ва шафқату меҳрубонӣ гирди беморон парвозианд, ниғаҳон ва посбонҳои дилбедори саломатианд. Дард набинанд!

Дар даромдагони Қасри шох дар Куала-Лумпур посбонони фаҳрӣ ҳар соат иваз мешаванд. Суратгир муаллиф.

Ҷамъаи шўъбаи яқуми қарроҳии факултети стоматологӣ, донишдаҳаи тиббии мақури, дар баробари ин қуллай алоқамандони соҳаи тибро ба муносибати фарорасии иддашон аз самими қалб муборакбод менамоям. Камӣ набинед, ҳамаш сихат, сарбаланд ва қомеъ бовар, посбонони саломатӣ!

ДУШАНБЕ 16

Узбекистон I 6.00 Ассалом, Узбекистон. 8.00 Тахлилнома. 8.45 «Камалак». 9.30 Яқчоа бихандем. 9.45 Маъмуни умр. 10.00, 12.00, 14.00, 18.00 Навигариҳо. 10.05 Филми бадеии «Дар чанголи харчагчи сиёҳ». 11.30 Концерт. 11.55, 12.25, 13.55 ТВ анонс. 12.05 «Аз намоиш то намоиш». 12.30 Бо-зиҳои бағачонаи «Гунҷаҳои санъат». «Тоҷи тиллоӣ». 13.30 Умре, ки ба санъат бахшида шудааст. М. Турғунбова. 14.10 Филми бадеии «Роҳ ба сӯи хона». 15.30 Телешоуи «Некй». 16.20 Сериаи «Камилла». 16.50 ТВ клип. 17.00 Тандуруст. 17.20 Телешоуи «Чазираи саргузашт». 17.55 ТВ маркет. 18.10 «Гавҳари қалб». 18.30 Филми ҳуҷҷати. 18.50 Таронаҳои эстрада. 19.05 Мулкдор. 19.25, 19.55, 20.25, 21.00 Ёлғонҳо. 19.30 Ахбор. 20.30 Ахбор. 21.05 Соли 2003—соли маҳаллал обод. 21.25 ТВ клип. 21.35 Сериаи «Сонатани зимистон». 22.45 ТВ клип. 22.55 Доир ба ҷамъбасти бозиҳои варзиши «Барқамол авлод». 23.15 Тарзи зиндагони Чопон. 23.25 Ахбор-дайдест. 23.55-24.00 Тимсоли Ватан.

ЧОРШАНБЕ 18

Узбекистон I 6.00 Ассалом, Узбекистон. 8.00 Ахбор. 8.35 ТВ маркет. 8.40 Шарҳи рӯзномаҳо. 9.00 Таронаҳои Шарқ. 9.20 Ду-неи рангин. 9.40 Мулфилм. 10.00, 12.00, 14.00, 18.00 Навигариҳо. 10.05 Филми бадеии «Зани мафтуноқ». 11.40 Аз ҳазинаи мусиқӣ. 12.05 Мулфилм. 12.30

ПАНЖШАБЕ 19

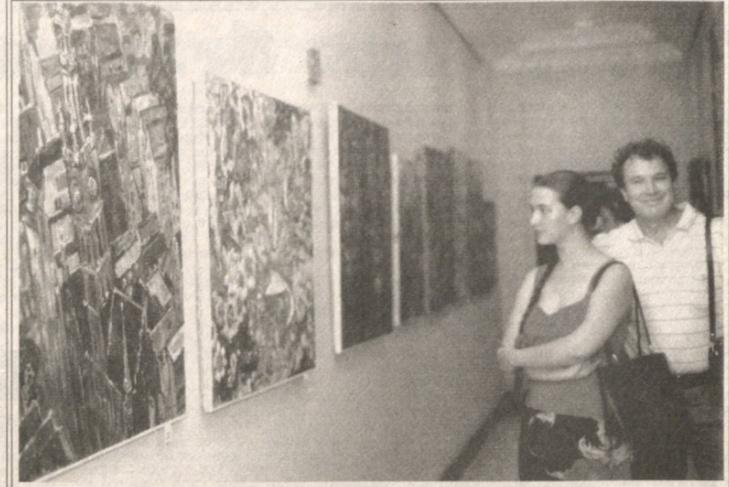
Узбекистон I 6.00 Ассалом, Узбекистон. 8.00 Ахбор. 8.35 ТВ маркет. 8.40 Шарҳи рӯзномаҳо. 9.00 Сайёраи бачаҳо. 10.00, 12.00, 14.00, 18.00 Навигариҳо. 10.05 Филми бадеии «Маъбудани тиллоӣ». 11.20 Хунарманд. 11.30 Аз ҳазинаи мусиқамадон. 12.05 Спектакли «Дуои бад». 13.05 Бозии телеизиони «Иктидор». 13.40 Тахлили журналист. 14.10 Филми бадеии «Шаҳриқо». 15.30 «Оламои хифз намоед!». 15.50 Сериаи «Камилла». 16.20 Ви-деофилми «Аз паи Алломии». 16.40 «Сайёраи бачаҳо». 17.40 Шарҳи байналхалқии «Хари-та». 18.10 Узбекистон Ватани ман. 18.30 «Худатро, хонадо-ро худат ҳимоя кун». 18.45 Бар-номаи варзиш. 19.05 Модари солим—фарзанди солим. 19.25, 19.55, 20.25, 21.00 Ёл-ғонҳо. 19.30 Ахбор. 20.00 Аф-сонаҳои шом. 20.15 Навигариҳои Узбекистон ба забони англисӣ. 20.30 Ахбор. 21.05 Му-лоқоти телевизионӣ. 21.45 Сериаи «Камилла». 22.15 ТВ клип. 22.25 Оинаи таърих. 23.40 Ахбор-дайдест. 24.00 Тимсоли Ватан.

ШАББЕ 21

Узбекистон I 6.00 Ассалом, Узбекистон. 8.00 Ахбор. 8.35 ТВ маркет. 8.40 Шарҳи рӯзномаҳо. 9.00 Сайёраи бачаҳо. 10.00, 12.00, 14.00, 18.00 Навигариҳо. 10.05 Филми бадеии «Маъбудани тиллоӣ». 11.20 Хунарманд. 11.30 Аз ҳазинаи мусиқамадон. 12.05 Спектакли «Дуои бад». 13.05 Бозии телеизиони «Иктидор». 13.40 Тахлили журналист. 14.10 Филми бадеии «Шаҳриқо». 15.30 «Оламои хифз намоед!». 15.50 Сериаи «Камилла». 16.20 Ви-деофилми «Аз паи Алломии». 16.40 «Сайёраи бачаҳо». 17.40 Шарҳи байналхалқии «Хари-та». 18.10 Узбекистон Ватани ман. 18.30 «Худатро, хонадо-ро худат ҳимоя кун». 18.45 Бар-номаи варзиш. 19.05 Модари солим—фарзанди солим. 19.25, 19.55, 20.25, 21.00 Ёл-ғонҳо. 19.30 Ахбор. 20.00 Аф-сонаҳои шом. 20.15 Навигариҳои Узбекистон ба забони англисӣ. 20.30 Ахбор. 21.05 Му-лоқоти телевизионӣ. 21.45 Сериаи «Камилла». 22.15 ТВ клип. 22.25 Оинаи таърих. 23.40 Ахбор-дайдест. 24.00 Тимсоли Ватан.

ШАББЕ 22

Узбекистон I 6.00 Ассалом, Узбекистон. 8.00 Ахбор. 8.35 «Камалак». 9.20 Оханғои за-мини кӯҳан. 9.40 Мулт-филм. 10.00 Ба Ватанам хиз-мат мекунам. 11.00 Меҳри модар. 11.20 Ин олами ран-гин. 12.10 ТВ анонс. 12.15 Телебозии «Ринги интелек-туалӣ». 12.55 Қисми якуми филми бадеии «Чаннат». 14.10 Истеъдод. 14.30 Қисми дуоми филми бадеии «Чан-нат». 15.50 Телебозии «Гап баромад». 16.40 Аз довоноҳ гузашта. 17.00 Мултсериаи. 17.25 Маскани саломатӣ. 17.45 Сайёраи бачаҳо. 18.45 Як вохӯрем. 19.05 Гавҳари қалб. 19.25, 20.00, 20.25, 21.00 Ёлғонҳо. 19.30 Тахлил-нома. 20.05 Аз намоиш то намоиш. 20.30 Тахлилнома. 21.15 Банд аз концерт. Озо-да Нурсалова. 21.25 Телешоуи «Некй». 22.25 Киноте-атр. 22.45 Қисми дуоми филми бадеии «Таровати зан». 00.05 Тимсоли Ватан.

Дар ниғористон

Анъанани нави «Тошканд»-и собиқ

Дар пойтахт талорҳои намоишӣ боз ба як аҷаб афтад. Пас аз тарғим меҳмонхонаи «Тошканд», ки он ҳоло «Ле Меридани Тошканд—палай ател» номида мешавад, яке аз гӯшаҳои худро барои намоишгоҳ таъассус дод. Аз нахустин тадбирҳои он намоишӣ асарҳои Оксана Залевская буд, ки қаблан ҳам асарҳои на як бору ду бор намоиш дода шуда буд. Дар ин талор беш аз 50 асараш ба тамошо гузошта шуд.

Асарҳо дар ҳар рангу жанр эҷод шудаанд ва ин ҳама усули ба худ хоси Оксанаро дар худ хифз намуудааст. Чунин анъана, ки талорҳои худро меҳмонхонаҳо барои тадбирҳои ҳунари волегузоранд, дар ақсари онҳо амали муқаррарӣ гаштааст. Аз ин боис меҳмонхонаи таҷдидифта ҳам ин корро ба анъана табдил додан мекоҳад.

О. ПИРИМОВ.

ТВ Барномаи ҳафтаина

Аз 16 то 22 июн

Узбекистон III

17.10 Ёлғони намоишгоҳ. 17.20 Сериаи «Риштаҳои муҳаббат». 18.10 Варзиш ва бачаҳо. 18.30, 20.00, 21.05, 21.40 «Пойтахт». 18.50 Тиб барои шумо. 19.15 Сериаи «Зани мафтуноқ». 20.25 Табрику муборакбод менамоём. 21.25 «Auto-news». 22.05 Кинонигоҳ. 23.50 Шаб ба хайр, шахрам.

Узбекистон IV

16.30 Ёлғони намоишгоҳ. 16.35 Вести. 16.50 Мулт-сванс. 17.10 Навигариҳои Еврононс. 17.30 Афсонаҳои бахр. 18.00 Сериаи «Зани мафтуноқ», замини орузҳо. 19.00 Барномаи концерт. 20.00 Врема. 20.40 Сериаи «Чархи панҷум». 21.45 Бизнес-рево. 21.50 Хроника. 22.00 Мамлакатҳои дунё. 22.20 София Лорен. 22.50 Навигариҳои Узбекистон ба забони англисӣ. 23.00 Сериаи «Саломея». 0.00 Ахбор. 0.30 Шаб ба хайр.

Узбекистон II

6.55 Ёлғони намоишгоҳ. 7.00 «Субҳи мунаввар». 9.00 Давр. 9.15 Сериаи «Виддон». 10.00 ТВ анонс. 10.05 Бачаҳо. 10.20 Студияи «Авлоди нав». 10.40 Инъикоси тафаккур. 10.55 Овои чавонон. 11.15 Сериаи «Гвадалупе». 11.55 Оханғои кӯҳан. 12.05 Китъаи варзиш. 12.35 Асрори чемпион. 12.55

Узбекистон III

17.10 Ёлғони намоишгоҳ. 17.20 Сериаи «Риштаҳои муҳаббат». 18.10 Телеклуби «Дониш». 18.30, 20.00, 21.05, 22.00 Пойтахт. 18.50 Навои забони. 19.05 Филми бадеии «Кӯчак». 20.25 Табрику муборакбод мекунам. 21.25 Маскани сиҳатӣ. 21.45

Узбекистон III

17.10 Ёлғони намоишгоҳ. 17.20 Сериаи «Риштаҳои муҳаббат». 18.10 Варзиш ва бачаҳо. 18.30, 20.00, 21.05, 21.40 «Пойтахт». 18.50 Тиб барои шумо. 19.15 Сериаи «Зани мафтуноқ». 20.25 Табрику муборакбод менамоём. 21.25 «Auto-news». 22.05 Кинонигоҳ. 23.50 Шаб ба хайр, шахрам.

Узбекистон IV

16.30 Ёлғони намоишгоҳ. 16.35 «Вести». 16.50 Филми телевизионӣ «Мамнӯғҳои Хисор». 17.10 Навигариҳо. 17.30 Барномаи ҳаҷ. 18.00 Маро интизор бош. 19.00 Ки миллионер шудан мекоҳад? 20.00 Врема. 20.35 Сериаи «Чархи панҷум». 21.40 Бизнес-рево. 21.45 Худ ба худ реҷис-сёр. 22.30 Сериаи «Саломея». 23.25 Ахбор. 23.55 Шаб ба хайр.

Узбекистон III

17.10 Ёлғони намоишгоҳ. 17.20 Сериаи «Риштаҳои муҳаббат». 18.10 Варзиш ва бачаҳо. 18.30, 20.00, 21.05, 21.55 Пойтахт. 18.50 Карз ва масъулият. 19.05 Хазинаи ноҳир. 19.15 Сериаи «Зани мафтуноқ». 20.25 Табрику муборакбод мекунам. 21.25 Ниимаи дуям. 22.20 Кинонигоҳ. «Таътил аз ҳисоби худ».

Узбекистон IV

16.35 Вести. 16.50 Мулт-сванс. 17.10 Навигариҳои Еврононс. 17.30 Филми ҳуҷҷати. 18.00 Сериаи «Зани мафтуноқ», замини орузҳо. 19.00 Филми ҳуҷҷати. 19.45 Рақсҳои чохон. 20.00 Врема. 20.40 Сериаи «Чархи панҷум». 21.45 Бизнес-рево. 21.50 Чаҳони технологияҳои варзиш. 22.00 Арт-каталог. 22.20 Соқар-клуб. 22.40 Навигариҳои Узбекистон ба забони англисӣ. 22.50 Сериаи «Саломея». 23.45 Ахбор. 0.15 Шаб ба хайр.

СЕПТАБЕ 17

Узбекистон I 6.00 Ассалом, Узбекистон. 8.00 Ахбор. 8.35, 17.55, ТВ маркет. 8.40 Шарҳи рӯзномаҳо. 9.00 Намоишгоҳи «Узбектеелефилм». 9.20 «Бустони мусиқ». 9.40 Фикрҳо дар бораи деҳот. 10.00, 12.00, 14.00, 18.00 Навигариҳо. 10.05 Филми бадеии «Эмма». 11.50 ТВ клип. 12.05 Дар қатори ҳама. 12.25 Мулкдор. 12.45, 14.40, 15.55 ТВ анонс. 12.50 Сериаи «Сонатани зимистон». 14.10 Муносибат. 14.45 Филми бадеии «Саргузаштиҳои оҳрӯноқ». 16.00 Дар портрет акт ёфта. 16.20 ТВ клип. 16.30 Мултсериа. 16.55 Ба Ватанам хизмат мекунам. 18.10 Орузи авлоди барқамол. 18.50 «Гавҳари тиллоӣ». 18.50 Синлар. 19.05 Тафсилот. 19.25, 19.55, 20.25, 21.00 Ёлғонҳо. 19.30 Ахбор. 20.00 Афсонаҳои шом. 20.15 Навигариҳои Узбекистон ба забони англисӣ. 20.30 Ахбор. 21.05 Дар роҳи сиҳатии халқ. 21.25 ТВ клип. 21.35 Сериаи «Сонатани зимистон». 22.45 Банд аз премераи «Сонатани зимистон». 23.00 Доир ба ҷамъбасти бозиҳои варзиши «Авлоди барқамол». Чемпионати Узбекистон оид ба самбо. 23.45 Ахбор-дайдест. 00.05 Тимсоли Ватан.

Узбекистон III

17.10 Ёлғони намоишгоҳ. 17.20 Сериаи «Риштаҳои муҳаббат». 18.10 Варзиш ва бачаҳо. 18.30, 20.00, 21.05, 22.35 Пойтахт. 18.50 Меҳмонҳои мусиқӣ. 19.15 Сериаи «Зани мафтуноқ». 20.25 Табрику муборакбод мекунам. 21.25 Икти-содифти нав. 22.15 Телеклуби «Зан—модар, мураббӣ, роҳбар». 23.00 Кинонигоҳ. Сериаи дуоми «Шикоричин аз паи ша-баҳо». 00.40 Шаб ба хайр, шахрам.

Узбекистон III

17.20 Сериаи «Риштаҳои муҳаббат». 18.10 Навиҳон. 18.30, 20.00, 21.05, 21.55 Пойтахт. 18.50 Карз ва масъулият. 19.05 Хазинаи ноҳир. 19.15 Сериаи «Зани мафтуноқ». 20.25 Табрику муборакбод мекунам. 21.25 Ниимаи дуям. 22.20 Кинонигоҳ. «Таътил аз ҳисоби худ».

Узбекистон I

6.00 Ассалом, Узбекистон. 8.00 Ахбор. 8.35 ТВ маркет. 8.40 Шарҳи рӯзномаҳо. 9.00 Сайёраи бачаҳо. 10.00, 12.00, 14.00, 18.00 Навигариҳо. 10.05 Филми бадеии «Хомӯш кардани телевизиорро фаромӯш накунад». 11.20 Худатро, хонадо-ро худат хифз кун. 11.35 Гулшани нафосат. 11.55 ТВ анонс. 12.05 Спектакли «Дуои бад». 13.00 ТВ клип. 13.10 Барномаи варзиш. 13.30 Телеалманахи «Олам». 14.10 Телемулоқот. 14.50 Одамони кишварӣ озод. 15.10 Сериаи «Камилла». 15.40 Шаҳс ва ҷамъият. 16.00 Видеофилми «Аз паи Алломии». 16.20 Сайёраи бачаҳо. 17.45 Манзилҳои нурафшон. 18.10 Пешравиҳои табибӣ. 18.25 Репортаж. 18.30 Навоҳои мумтоз. 18.45 Тафсилот. 19.05 Роҳи сӯи ҳидоят. 19.25, 19.55, 20.25, 21.00 Ёлғонҳо. 19.30 Ахбор. 20.00 Аф-сонаҳои шом. 20.15 Як чуфт су-руд. 20.30 Ахбор. 21.05 Муно-сибат. 21.35 ТВ клип. 21.45 Сериаи «Камилла». 22.15

Узбекистон II

6.55 Ёлғони намоишгоҳ. 7.00 «Субҳи мунаввар». 9.00 Давр. 9.15 Сериаи «Виддон». 10.00 ТВ анонс. 10.05 Мулт-филм. 11.05 Бизнес академия. 11.20 Сериаи «Гвадалупе». 12.00 Овои чавонон. 12.20 Оханғои кӯҳан. 12.30 Об—манбаи ҳаёт. 12.35 Реҷа ва барг. 12.55 ТВ анонс. 13.00 Давр. 13.10 Экрани таътили тоби-стона. 13.35 Аз мей ба оянда. 13.55 Интерфутбол. 15.35 Сериаи «Сарҳади ҳақиқат». 16.00 Ҳам-синрон деҳтиям. 16.20 Филми бадеии «Шаш ҷангонгаштар». 17.25 Ёлғони намоишгоҳ. 17.30 Студияи «Авлоди нав». 17.50 ТВ анонс. 18.10 Сабқҳои оиди ан-дӯз. 18.10 Одамони кишварӣ нурафшон. 18.25 Автотурал. 18.45 ТВ анонс. 18.50 Мероси тиллоӣ. 18.55, 21.55 Иқлим. 19.00 Давр. 19.35 Давр-интер-вю. 19.50 ТВ анонс. 19.55 Филми ҳуҷҷати. 20.20 Марди май-дон. 20.40, 21.25, 22.35 Ёлғонҳо. 20.40 Сериаи «Гвадалупе».

Узбекистон III

17.10 Ёлғони намоишгоҳ. 17.20 Сериаи «Риштаҳои муҳаббат». 18.10 Экран барои бачаҳо. 18.30, 20.00, 21.05, 22.35 Пойтахт. 18.50 Меҳмонҳои мусиқӣ. 19.15 Сериаи «Зани мафтуноқ». 20.25 Табрику муборакбод мекунам. 21.25 Икти-содифти нав. 22.15 Телеклуби «Зан—модар, мураббӣ, роҳбар». 23.00 Кинонигоҳ. Сериаи дуоми «Шикоричин аз паи ша-баҳо». 00.40 Шаб ба хайр, шахрам.

Узбекистон I

6.00 Ассалом, Узбекистон. 8.00 Ахбор. 8.35 ТВ маркет. 8.40 Шарҳи рӯзномаҳо. 9.00 Сайёраи бачаҳо. 10.00, 12.00, 14.00, 18.00 Навигариҳо. 10.05 Филми бадеии «Хомӯш кардани телевизиорро фаромӯш накунад». 11.20 Худатро, хонадо-ро худат хифз кун. 11.35 Гулшани нафосат. 11.55 ТВ анонс. 12.05 Спектакли «Дуои бад». 13.00 ТВ клип. 13.10 Барномаи варзиш. 13.30 Телеалманахи «Олам». 14.10 Телемулоқот. 14.50 Одамони кишварӣ озод. 15.10 Сериаи «Камилла». 15.40 Шаҳс ва ҷамъият. 16.00 Видеофилми «Аз паи Алломии». 16.20 Сайёраи бачаҳо. 17.45 Манзилҳои нурафшон. 18.10 Пешравиҳои табибӣ. 18.25 Репортаж. 18.30 Навоҳои мумтоз. 18.45 Тафсилот. 19.05 Роҳи сӯи ҳидоят. 19.25, 19.55, 20.25, 21.00 Ёлғонҳо. 19.30 Ахбор. 20.00 Аф-сонаҳои шом. 20.15 Як чуфт су-руд. 20.30 Ахбор. 21.05 Муно-сибат. 21.35 ТВ клип. 21.45 Сериаи «Камилла». 22.15

Узбекистон II

6.55 Ёлғони намоишгоҳ. 7.00 «Субҳи мунаввар». 9.00 Давр. 9.15 Ниғоҳи «Давр». 9.35 ТВ анонс. 9.40 Студияи «Авлоди нав». 10.00 Сӯроҳи Кеңчаев ме-сарояд. 10.30 Дар олами та-ботат. 10.50 Ҳуҷамкул ва шо-гирдони ӯ. 11.10 Аз шеърятӣ му-тамозӣ забек. 11.15 Сериаи «Гвадалупе». 11.55 Меҳмони гафтирандӯш. 12.15 Шохони ринг. 13.05 ТВ анонс. 13.10 Концерт. 13.25 Аз забони ба-ҷаҳо. 13.55 Мултмағоз. 14.10 Сериаи «Экспедитсия». 15.00 Ҳамсинрон деҳтиям. 15.20 Филми бадеии «Иро ишк ме-ғунд». 16.05 Чавонии ва ҳуқуқ. 16.25 Барномаи маърифати «Сайёраи сеюм». 17.15 Ёлғони намоишгоҳ. 17.20 Студияи «Авлоди нав». 18.15 Асрори саломатӣ. 18.35 Каталог. 18.45 Мероси тиллоӣ. 18.55, 21.55 Иқлим. 19.00 Давр. 19.35 Давр репортаж. 19.45 ТВ анонс. 19.50 Навоҳои шом. 20.05 Ҳан-далуд пилос. 20.15 Қисми ду-юми филми бадеии «Иро ишк ме-ғунд». 21.05 Об—манбаи ҳаёт. 21.10 Оханрабо. 21.50

Узбекистон I

6.00 Ассалом, Узбекистон. 8.00 Ахбор. 8.35 «Камалак». 9.20 Оханғои за-мини кӯҳан. 9.40 Мулт-филм. 10.00 Ба Ватанам хиз-мат мекунам. 11.00 Меҳри модар. 11.20 Ин олами ран-гин. 12.10 ТВ анонс. 12.15 Телебозии «Ринги интелек-туалӣ». 12.55 Қисми якуми филми бадеии «Чаннат». 14.10 Истеъдод. 14.30 Қисми дуоми филми бадеии «Чан-нат». 15.50 Телебозии «Гап баромад». 16.40 Аз довоноҳ гузашта. 17.00 Мултсериаи. 17.25 Маскани саломатӣ. 17.45 Сайёраи бачаҳо. 18.45 Як вохӯрем. 19.05 Гавҳари қалб. 19.25, 20.00, 20.25, 21.00 Ёлғонҳо. 19.30 Тахлил-нома. 20.05 Аз намоиш то намоиш. 20.30 Тахлилнома. 21.15 Банд аз концерт. Озо-да Нурсалова. 21.25 Телешоуи «Некй». 22.25 Киноте-атр. 22.45 Қисми дуоми филми бадеии «Таровати зан». 00.05 Тимсоли Ватан.

Узбекистон II

6.55 Ёлғони намоишгоҳ. 7.00 «Субҳи мунаввар». 9.00 Студияи «Авлоди нав». 9.50 Давр-репортаж. 10.00 Оханрабо. 10.40 ТВ анонс. 10.45 Филми ҳуҷҷати. 11.10 Бозии интелектуалӣ. 12.00 Барномаи харбию ва-танпарварӣ. 12.40 «ФИФА». 13.20 Филми ҳуҷҷати. 13.45 Соҳибони муқофоти «Ни-хол». 14.00 «Экспедитсия». 14.50 Азимаз. 15.30 Қисми сеюми филми бадеии «Иро ишк меғунд». 16.15 ТВ анонс. 16.20 Лабиринт. 16.45 Ёлғони намоишгоҳ. 16.50 Студияи «Авлоди нав». 17.40 Мултмағоз. 17.55 ТВ анонс. 18.00 Хафтаномаи варзиш. 18.15 Ҳандалуд. 18.45 Мероси тиллоӣ. 18.55, 21.50 Иқлим. 19.00 «Давр-нави-гарӣ». 19.20 ТВ анонс. 19.25 Никоб. 19.30 Гафтар Усмонов месарояд. 19.50, 20.40, 22.30 Ёлғонҳо. 19.55 Қисми чоруми филми бадеии «Иро ишк меғунд». 20.45 Бозии интелектуалӣ «Заковат». 21.45 Мероси тиллоӣ. 22.00 Давр дар байни қар ҳафта. 22.35 ТВ анонс ва таронаҳои шом. 22.50 Қисми дуоми филми бадеии «Занҷир».

Михаил ЗАВУЛ, Нью-Йорк

Гафур Гулом

Ба ифтихори садсолагии зодрӯзи шоири забардаст

Эй, Гафур, дар олами шеър, суҳан чун заргарӣ, Номии ту ибрат бувад бар одаму одамгарӣ. Одамиро бо муҳаббат то фалак бардоштӣ, Бегумон ҳар ҳарфи ту дар сатри ту беҳ аз заре. Шоири ширинкалому хушдилу меҳмоннавоз, Ҳам ба дарди анҷуман мислат набуда дархуре. Кувваи яздонӣ бар халқи яҳудӣ додӣ ту, Чун навишты «Ман яҳудӣ», боз қардӣ бас даре. Ҳаст то ҳар як яҳуд, вирди забонаш номи туст, Бас зи ту дар он замон фарде набуда ёваре. Қадри он нону намак ҳам он замин дорад ба дил, Чун Завул ҳар кас, ки дорад оини одамгарӣ.

Корпоратсияи «Окарл» филтриҳои махсусро офаридааст, ки объекти дар шафати Офтоб истодоро бе ягон мамониат ба навор мебардорад. Ба фикри мутахассисон ускунаи мазкурро ба дастгоҳи суратгирӣ, видеокамера ҳамроҳ карда, истифода бурдан мумкин аст. Дар айни замон барои ҳиззонидани тоннелҳо ва автомобилҳо ҳам истифода бурдан самаранг хуб мебошад. Зеро он баробари аз туннел баромадан чашмони ронандагонро аз равшании нобахангом хифз карданаш ҳам мумкин аст.

Дар саросари дунё ба таҳмини олимҳо ҳамагӣ 5621 забону шева мавҷуд аст. То ҳоли ҳозир аз онҳо ҳамагӣ 500 аладаш омӯхта шудааст ҳалос. 1400-тои он дар арафои маҳваштаст. Сека забонҳо соҳиби ҳатту имлои худ нестанд. Онҳоро танҳо дар нутқи даҳонӣ мушоҳида кардан мумкин аст.

Як нави наханг аст, ки дарозаш 10 метр, вазнаш 4 тонна мебошад. Ҳамин ки тобистон озоз ёфт, онро дар қисми урупоии уқёнуси Атлантика ҳам мушоҳида кардан мумкин аст. Болҳои шиновари онро олимони ду метр таҳмин мекунамд ва маъз таваассути онҳо наханг бо суръати банди пеш ме-равад. Дарнаҳанг ниҳоят калон аст, аммо дондан надорад. Агар наханг аз паи шикор шавад, дар он сурат дар да-воми як соат аз даҳонаш 1500 тонна обро гузаронда-наш мумкин аст. Чигари он чанд сад килограмро таш-кил мекунад. Равгани бисёр дорад ва аз ҳамин сабаб онро бисёр шикор мекунад. Баробари фаро расидани фасли тирамоҳ суроби онро паёдо намекунад. Чунки ба қазӣи уқёнус ва ё баҳр рафта, ба ҳоли зимистона ме-равад.

Паррандаҳои аз ҳама то-бовар ба хунҷӣ гозу мурғобӣ мебошанд. Тағрибаҳо собит кард, ки онҳо ба 110 дараҷа хунҷӣ ҳам тоб меоваранд. Агар намаки тамоми тар-киби обҳои баҳрро ҳам оварем онро ба саросари ҷаҳон паҳн кунем, дар он су-рат балианди он 130 метрро ташкил медиҳад. Аввалин асбоби яҳудӣ соли 1861 дар шаҳри Сид-ней Австралия офарида шудааст. Соли 1881 бошад, ав-валин асбоби яҳудӣ дар шаҳри Бостон пайдо шудааст. Мухандиси литвонӣ Дан-ас Бабенскас табари пар-возкунандоро ихтироъ намуд ва он дар доираи маҳдуд парвоз мекунад. Ба гоии со-зиом додани ин табар чомаи амал пушида, ба вай шӯрхат оварда бошад ҳам, аммо ягон кас гуфта наметавонад, ки табари мазкурро дар кучо истифода бурда, фондида иқтисодӣ дидан мумкин аст. Дар яке аз мавзӯҳои ис-тиқомати ноҳияи Чкалов-ски Екатеринбург воқеаи гафтириодӣ рух дод. Муво-фиқи хабари умуми матбуоти Раёсати корҳои дохилии вилоя-ти Свердлов мо-шини на харид-кардаи «Запоро-ж»-и маълулло, ки ба муносибати 63-солагии шӯ-карда буданд, пи-разан савор нашуда, дудзон яқчо ба гара-дуб рабуданд. Ба фикри муфаттишон дудзон аз тех-ника истифода бурда, ин корро кардаанд. Вале аз он нафақахӯр парвоз надорад. Чунки мошин роён омада буд. Ба зодрӯзи фарзанди оилаи чав